

Реферат на тему: "Оноре де Бальзак — "Людська комедія""

Оноре де Бальзак

Реферат на тему:

Оноре де Бальзак — "Людська комедія"

До синтезу, до єдності задуму та його втілення Бальзак тяжів мало не з самого початку як історик с-ва і як художник. Уже 1-ше видання "Сцен приватного життя" було задумане як цикл: а з 1831 року зріють плани ще більш широкої циклізації. В 1834-1836 рр. вони реалізують у формі 12-томною збіркою зібрання. Етюдів про звичаї XIX ст." Уже в ті ж таки роки виникла ідея видання значно ширшого аніж те, яке Бальзак здійснював. Назва цього видання — "Соціальні етюди". Нарешті в 1840-1841 рр. (в двох листах до Ганської) визначилася остаточно назва праці, якій Бальзак по суті, присвятив усе своє творче життя: "Людська комедія". В знаменитій передмові до неї письменник виклав: обґрунтував структуру своєї гігантської епопеї: 1-ша частина — "Етюди про звичаї", друга — "Філософські етюди", третя — "Аналітичні етюди".

Філософські етюди не стали тим чим хотів їх бачити автор; "Аналітичні етюди" (за винятком фізіології шлюбу) написані не були. Отже "Людська комедія" це і справді передусім "Етюди про звичаї. Вони діляться на "сцени приватного життя" Сцени провінційного життя", "Сцени паризького життя". Сцени політичного життя", "Сцени воєнного життя", Сцени сільського життя" і являють собою не тільки найбільшу, а й найважливішу частину колосального бальзаківського твору.

Вагомість цих сцен не вичерпується темою, матеріалом його соціальною насиченістю розмаїттям людських життів і аспектів спостереження історичної дійсності. Хоча і з такого погляду створене Бальзаком — подвиг.

Банкіри, адвокати, художники, негоціанти, поліційні шпиги, нотарі, вельможі старого й нового режимів, лікарі, судові слідчі, світські дами, кокотки, священики, наполеонівські офіцери, лихвалі, письменники, селяни, кримінальні злочинці, озрамуазні мотрони, чиновники усіх мастей і рангів, журналісти, ранте, марнотратники життя, мешканці міського дна, юні шаноліуби — ось далеко не повний перелік персонажів, що населяють його книжки. Прагнення забагатіти й зробити кар'єру, облуда проданого кохання і драма шлюбів, укладених задля вигоди, змагання амбіцій і розтління талантів, комедії парламентських виборів і упередженість правосуддя, корупція державної влади і вседозволеність пороку, крах надій і очерствіння сердець, сонність провінційного побуту і гарячковий ритм столичного життя, сліпота колишніх володарів світу і нахабність тих, хто прийшов їм на зміну, — ось теж далеко не повний опис конфліктів, змальованих у тих книжках.

Однак "Етюди про звичаї" — це не тільки дивовижна енциклопедичність, це й безприкладна цілісність, органічна внутрішня взаємодія усього в них зібраного. Кожна

книжка автора, — писав про себе Бальзак, — усього лише розділ грандіозного роману про суспільство". Суспільство єдине і вже саме це здатне об'єднати присвячену йому хроніку. Але не зробити її романом. А "Людська комедія" — і справді Рома", який у собі розчиняє, наново переплавляє Обреші в різний час і навіть з різних приводів написані шматки, здавалося б непридатні для співіснування в ньому — якби брати їх поза контекстом. Однак, потрапивши в нього, вони ніби мертвуть своєю особливістю, включаючи й особливість жанрів. Уславлений Годіссар" (1833) — більше не оповідання, "Оноріна" (1838) — не повість "Перші кроки в митті" (1842) — не роман, а саме "розділи якогось більшого твору.

У "Батька Поріо" з "Шагреневої шкіри" прийшов Растіньяк, з Гобсека" — сім'я де Ресто і Максим де Трай. Вони перші персонажі "людської комедії", які повернулися з уже написаних творів. З кожною наступною книжкою таких героїв стає все більше, їхні зв'язки ускладнюються і міцніють у абата Біротто, який існував у "Турськоому священикові" сам-одинзявляється брат, сезар Біротто, головний герой однойменного роману, у Шарля де Венденеса, більш або менш прохідної постаті у "Тридцятирічній жінці", — брат Фелікс, що грає головну роль у "Лілеї долини", значну в "Донці Єви" і згадується в кількох інших бальзаківських творах. Біксіу літератор у "Банківському домі Нусінгена" канцелярист — у Чиновниках". Гід — у "Комедіантах", які самі в про це не знають". Анселм Попіно — син слідчого, який готував судовий розгляд у "Справі про опіку", а потім протиставлявся закроеві Серізе в "Дрібних буржуа" — одружується з дочкою парфумера Біротто і ставши на той час пераш Франції, успадковує колекцію свого бідного родича Понса. А про Растіньяка та де Марсе і казати нема чого: обидва пліч-о-пліч ідуть крізь "Етюди про звичаї", але поки другий (побудувавши головою кабінету міністрів за Луї Філіпа) помирає.

Так устанавлюється своєрідна безперервність дії. Сюжети окремих романів, повістей, оповідань, які складають "Людську комедію", відходить на задній план, а на передній виходить нескінченний, як саме життя. рух різноспрямований, хаотичний і водночас закономірний, рух — на шляху якого щось уривається і знову зчіплюється, рух, який відхиляється в бік, утирається в глухі кути і знову потрапляє в колію.

Тут і слід у першу чергу шукати пояснення бальзаківський недовірі до розв'язок: вона продиктована у значній мірі структурою людської комедії як синтезу, як єдності. Бальзак взагалі вважав краще не ставити крапок у "людській комедії"

Так зіштовхуються два зустрічні потоки: твір, що вимагає для себе певної — в тому числі й жанрової форми, і величезний роман, який усі ці форми ламає. Переш приноситься в жертву другому. Більше того, із самого початку (у всякому разі, відтоді, коли думка про єдність уже достатньо визріла) Бальзак надавав перевагу формам "відкритим", таким, що легко роз'єднуються і складаються знову. Може видатися дивним, що у письменника, який так прагнув цілісності, повість "Тридцятирічна мінка" складається з 30ох зовсім різних оповідань, і при складанні йому довелося уніфікувати імена дійових осіб; що частини роман. Втрачені мелодії" та "Пишнота" і злиденність куртизанок" спершу друкувалися у вигляді окремих повістей. Над якими він певний час

працював паралельно. Бальзак узагалі легко погоджувався на публікацію уривків. Ішов він на це задля грошей, але міг дозволити собі тому, що був байдужий до внутрішніх, часткових структур, тримаючи в голові структур загальну, що збігалась у головному своєму ритмі з важким і нерівномірним поступом життя.

Не тільки віддзеркалення а й імітація життя становит одну з найважливіших турбот творця "Людської комедії". Присутність у наступних книжках героїв, відомих читачеві з попередніх, уже сама по собі створює відчуття не вигаданості, мало не документальності оповіді.

Бальзаківський світ штучний, але читач готовий беззастережно повірити в нього. Щоправда тільки тоді, коли охоплює цей світ як одне ціле, тобто стає читачем усієї "Людської комедії", а не якихось її окремих творів. Бо ціле тут — і це дивовижна особливість Бальзакового реалізму — якісно переважає будь-яку частину.

Частини "Людської комедії" в більшості випадків були написані окремо, потім складалися згідно з планом, що на той час уже виник і не зважав, бо навіть не міг зважати на окремі внутрішні сюжети. Дещо в процесі підготовки нових видань перероблялося, так чи так підганялося одне доданого (деякі персонажі поверталися так би мовити, заднім числом: н-д дю Геніє у "Шуанах" з'явився з пізніше написаною "Беатрисою"). Але перероблялося й підганялося далеко не все. Через те Растіньяк зображений спочатку в "Шагреневій шкірі" готовим світським чепуруном, а потім у "Батько Горіо" наївним провінціалом, який робить перші кроки. "А втім так і буває в житті с-ва — пояснює Бальзак, — нема нічого цілісного в нашому світі, усе в ньому мозаїчне. І хронолог послідовності можна викладати лише ті події, які відбулися в минулому, цей метод непридатний для теперішнього часу, який перебуває у невпинному русі. Зразком для автора служить ХІХ століття..."

Феноменальна пам'ять дозволила Бальзакові тримати під контролем усіх персонажів, усі їхні зв'язки, усі сюжетні ходи — людської комедії". І все ж іноді вона підводила його. А може, з міркувань, на його погляд, істотніших, він і не хотів завжди рахуватися з деякими невідповідностями цілого. Таких прикладів чимало. Проте, якщо виходити з "Людської комедії" як цілісності, вони свідчать радше на користь Бальзака, ніж проти нього. Невідповідність одного Ванденеса другому або однієї Мофріньєз другій, узяті в загальному контексті, обертаються складністю і глибиною характерів, що розкривають по різному за різних обставин, складністю і глибиною, на виявлення яких письменник свідомо, може, й не пішов би.

"Людська комедія" — писав Е. Зоне — скидається на Вавілонську вежу, яку будівничий не встиг, та й не мав би часу будь-коли завершити. Окремі частини стіни начебто готові обвалитися й засипати землю уламками. Муляр пускав у діло перший ліпший матеріал, що трапляв тому, під руку, — вапно, цемент, камінь, мармур, пісок, навіть просту грязюку. Працюючи своїми грубими руками він за допомогою цих матеріалів узятих іноді цілком випадково, побудував колосальну вежу, не дбаючи про гармонію ліній та пропорційність її частин".